

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Petra Mikeše a soudců Milana Podhrázkého a Jitky Zavřelové v právní věci žalobkyně: **IZOWEN, a.s.**, se sídlem Masarykovo nám. 292, Litvínov, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 10. 2017, čj. 43246/17/5100-41453-712277, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 13. 1. 2021, čj. 15 Af 117/2017-25,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobkyně **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III.** Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobkyně (dále „stěžovatelka“) podala dne 25. 1. 2017 návrh podle § 179 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, na vyloučení movité věci – osobního automobilu AUDI Q5, reg. zn. X, z daňové exekuce společnosti North Bohemia Coal s.r.o. z důvodu, že je v jejím vlastnictví, a proto nepodléhá výkonu exekuce. Finanční úřad pro Ústecký kraj (dále „správce daně“) rozhodnutím ze dne 22. 2. 2017, čj. 378509/17/2514-00540-506042, návrhu nevyhověl a automobil z daňové exekuce nevyloučil. Proti tomuto rozhodnutí podala stěžovatelka odvolání, které žalovaný v záhlaví uvedeným rozhodnutím zamítl a rozhodnutí správce daně potvrdil.

[2] Následně podala stěžovatelka u Krajského soudu v Ústí nad Labem žalobu proti rozhodnutí žalovaného, který ji v záhlaví uvedeným rozsudkem jako nedůvodnou zamítl.

[3] Krajský soud uvedl, že si společnosti ŠkoFIN s.r.o. a North Bohemia Coal ve smlouvě o úvěru ze dne 2. 10. 2012 sjednaly zajišťovací převod práva k automobilu podle § 553 zákona

č. 40/1964 Sb., občanský zákoník. Společnost North Bohemia Coal tak smlouvou o úvěru převedla vlastnické právo k automobilu na společnost ŠkoFIN s rozvazovací podmínkou, že zajištěný závazek bude splněn. Společnost North Bohemia Coal se proto vlastníkem automobilu mohla stát až doplacením všech závazků z úvěrové smlouvy, tj. 4. 11. 2015. Až k tomuto datu nabyla vlastnické právo a mohla s automobilem jako vlastníkem dále nakládat.

[4] Podle kupní smlouvy ze dne 5. 1. 2015, která byla uzavřena mezi společností North Bohemia Coal a stěžovatelkou, mělo být na stěžovatelku převedeno vlastnické právo k automobilu ke dni 5. 1. 2015. Za obě strany smlouvu podepsal Mgr. T. P. K tomuto dni však byl automobil ve vlastnictví společnosti ŠkoFIN. Základní podmínkou pro převod vlastnického práva je, aby osoba, která hodlá věc převést, disponovala vlastnickým právem k ní. Protože nikdo nemůže převést více práv než sám má, jde o absolutně neplatné právní jednání pro nemožnost plnění. Stěžovatelka ani nemohla být v dobré víře, že se stala vlastníkem automobilu, a to s ohledem na kapitálovou a personální propojenost stěžovatelky a společnosti North Bohemia Coal. Nemohla proto nabýt automobil od nevlastníka. Správní orgány tak dospěly ke správnému závěru, že vlastníkem automobilu je nadále společnost North Bohemia Coal. K převodu vlastnického práva na stěžovatelku totiž nemohlo dojít kupní smlouvou ze dne 5. 1. 2015, a to pro její absolutní neplatnost. Stěžovatelka proto neprokázala, že jí svědčí vlastnické právo k automobilu, jehož vyloučení z daňové exekuce se domáhala.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[5] Stěžovatelka namítá, že § 179 daňového řádu představuje obdobu vylučovací žaloby podle § 267 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Rozhoduje se zde o soukromých právech toho, kdo se vyloučení věci z exekuce domáhá. Rozhodování o vlastnickém právu je sporem o soukromém právu. Rozhodují-li proto o něm správní orgány, je předmětem řízení, které podléhá případnému soudnímu přezkumu podle části páté občanského soudního řádu. Není důvod, aby tomu bylo v případě vylučovacího návrhu podle § 179 daňového řádu jinak. Rozhodnutí o návrhu na vyloučení věci z exekuce je totiž rozhodnutím o vlastnickém právu žadatele. Správce daně rozhodl ve věci, která vyplývá ze vztahů soukromého práva. Správní soud proto o ní nemůže rozhodovat.

[6] Závěr krajského soudu, že vlastníkem automobilu je nadále společnost North Bohemia Coal, je absurdní a nesprávný. Podstatou zajišťovacího převodu práva je to, že dochází ke změně v osobě vlastníka. Ať byl vlastníkem automobilu kdokoliv, společnost North Bohemia Coal jím být nemohla. Nikdy totiž dluh vůči společnosti ŠkoFIN nesplatila, a proto nesplnila rozvazovací podmínku, na kterou byl zajišťovací převod práva vázán.

[7] Naopak stěžovatelka za společnost North Bohemia Coal uhradila leasingové splátky a jí společnost ŠkoFIN na základě toho automobil předala. Ten, kdo nabyl vlastnictví k věci na základě zajišťovacího převodu práva, je oprávněn s ní bez dalšího nakládat. Nabyvatel věci přejímá spolu s vlastnictvím také rozvazovací podmínku ze zajišťovacího převodu práva. Ten, kdo dal zajištění zajišťovacím převodem práva, se stane znovu vlastníkem, splní-li se rozvazovací podmínka ze zajišťovacího převodu práva až poté, co věc nabyla třetí osoba (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 9. 2011, sp. zn. 21 Cdo 3766/2010). O tuto situaci v nyní projednávané věci jde. Vlastník vozidla, který se jím stal tím, že sjednal s původním vlastníkem jako dlužníkem smlouvu o zajišťovacím převodu práva, potvrdil vlastnictví automobilu stěžovatelce. Smlouva o převodu vlastnictví k movité věci nevyžaduje žádnou zvláštní formu a lze ji uzavřít i konkludentně. Ke konkludentnímu jednání přinejmenším došlo, a to tím, že vlastník přijal platby a potvrdil vlastnictví tomu, kdo splátky kupní ceny platil.

pokračování

[8] Vlastníkem byla společnost ŠkoFIN na základě zajišťovacího převodu práva. Protože společnost North Bohemia Coal nedoplatila úvěr za automobil, zůstala společnost ŠkoFIN vlastníkem a je jím dodnes, pokud nepřešlo vlastnické právo na stěžovatelku, která úvěr doplatila. Zástavní právo na automobilu proto bylo uplatněno neoprávněně. Vlastníkem vozidla totiž není společnost North Bohemia Coal.

[9] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že správce daně ani žalovaný v řízení o návrhu na vyloučení majetku z daňové exekuce neurčují s konečnou platností, komu patří vlastnické právo. Posuzují toliko důvodnost návrhu. Otázka existence práva nepřipouštějícího provedení exekuce je řešena jako předběžná otázka ve smyslu § 99 odst. 1 daňového řádu. Správce daně si je proto oprávněn učinit úsudek o vlastnickém právu. Stěžovatelka svá práva může hájit i soukromoprávní cestou. Rozhodl-li by civilní soud odlišně od správce daně, mohl by to být důvod k obnově řízení. Protože o vlastnickém právu není rozhodováno s konečnou platností, není dán prostor pro to, aby bylo postupováno podle části páté občanského soudního řádu. Správce daně přistoupil k postižení automobilu poté, co byla doplácena smlouva o úvěru a vlastníkem vozidla se opět stala společnost North Bohemia Coal. Dne 5. 1. 2015 nemohlo dojít k převodu vlastnického práva na stěžovatelku, neboť v té době společnost North Bohemia Coal nebyla vlastníkem automobilu. Není rozhodné, kdo doplatil úvěr. Oprávněným ze smlouvy totiž stále byla společnost North Bohemia Coal. Závěrem žalovaný navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[10] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost a dospěl k závěru, že není důvodná.

[11] Podle § 104 odst. 4 s. ř. s. platí, že *kasační stížnost není přípustná, opírá-li se jen o jiné důvody, než které jsou uvedeny v § 103, nebo o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jebož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl.*

[12] Nejvyšší správní soud ze spisu krajského soudu zjistil, že stěžovatelka v žalobních bodech (ani případně ve lhůtě pro jejich doplnění - § 71 s. ř. s.) nenamítala, že nabyla vlastnické právo k automobilu od společnosti ŠkoFIN tím, že doplatila úvěrové splátky za společnost North Bohemia Coal a že jí byl automobil předán (blíže viz rekapitulaci v bodě [7] tohoto rozsudku). Naopak v žalobě ve vztahu k důvodnosti vedení daňové exekuce na automobil nabytí vlastnického práva dovozovala ze smlouvy uzavřené mezi ní a společností North Bohemia Coal dne 5. 1. 2015. Protože stěžovatelka tuto námitku neuplatnila v řízení před krajským soudem, přestože tak učinit mohla, je tato námitka nepřipustná podle § 104 odst. 4 s. ř. s. Nejvyšší správní soud se jí proto nezabýval.

[13] Podle § 109 odst. 4 s. ř. s. platí, že *Nejvyšší správní soud je vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné [§ 103 odst. 1 písm. c)] nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné [§ 103 odst. 1 písm. d)], jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné.*

[14] Nejvyšší správní soud se proto dále zabýval tím, zda byla dána pravomoc krajského soudu rozhodnout o nyní projednávané věci. Stěžovatelka namítá, že správce daně rozhodl o věci, která vyplývá ze vztahů soukromého práva. Návrh proto měl být projednán podle části páté občanského soudního řádu civilními soudy. Přestože stěžovatelka vznesla tuto námitku poprvé až v kasační stížnosti, Nejvyšší správní soud se otázkou pravomoci krajského soudu musel zabývat z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.). Rozhodl-li by totiž krajský soud věcně o žalobě

stěžovatelky, aniž by byla dána jeho pravomoc, zatížil by napadený rozsudek vadou zmatečnosti podle § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s.

[15] Podle § 179 odst. 1 daňového řádu platí, že *po nařízení daňové exekuce správce daně na návrh osoby, které svědčí právo k majetku nepřipouštějící provedení exekuce nebo osoby, které je exekučním příkazem ukládána povinnost obledně takového majetku, popřípadě z moci úřední, rozhodnutím vyloučí z daňové exekuce majetek, kterému svědčí právo nepřipouštějící provedení exekuce; příjemcem tohoto rozhodnutí je dlužník a další osoby, které podaly návrh na vyloučení majetku z daňové exekuce.*

[16] Podle § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s. platí, že *soudy ve správním soudnictví rozhodují o žalobách proti rozhodnutím vydaným v oblasti veřejné správy orgánem moci výkonné, orgánem územního samosprávného celku, jakož i fyzickou nebo právnickou osobou nebo jiným orgánem, pokud jim bylo svěřeno rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob v oblasti veřejné správy, (dále jen „správní orgán“).*

[17] Podle § 244 odst. 1 o. s. ř. platí, že *rozhodl-li orgán moci výkonné, orgán územního samosprávného celku, orgán zájmové nebo profesní samosprávy, popřípadě smírčí orgán zřízený podle zvláštního právního předpisu (dále jen "správní orgán") podle zvláštního zákona o sporu nebo o jiné právní věci, která vyplývá ze vztahů soukromého práva (§ 7 odst. 1), a nabylo-li rozhodnutí správního orgánu právní moci, může být tatáž věc projednána na návrh v občanském soudním řízení.*

[18] Povahou řízení o návrhu na vyloučení majetku z daňové exekuce se Nejvyšší správní soud zabýval již v rozsudku ze dne 14. 3. 2018, čj. 1 Afs 394/2017-32, *HP STEEL*, ve kterém v bodě 24 uvedl, že „[ú]čelem § 179 je poskytnout ochranu třetím osobám, odlišným od dlužníka, jejichž majetek byl exekucí postižen, ačkoli k tomuto majetku mají právo, jež exekuci nepřipouští. Plnění, jež se exekucí vymáhá, je zavázán poskytnout dlužník, a proto také pouze postižením jeho majetkové sféry může být pohledávka nuceně uspokojena. Třetí osoby musí být chráněny.“ Návrh na vyloučení majetku z daňové exekuce je obdobou vylučovací (excindacní) žaloby ve smyslu § 267 o. s. ř. (srov. rozsudek NSS ze dne 9. 2. 2022, čj. 5 Afs 259/2019-26, *PENTAS HOŘICE*, bod 21).

[19] Účelem řízení o návrhu na vyloučení majetku z daňové exekuce podle § 179 odst. 1 daňového řádu tak je, aby byl exekucí postižen toliko majetek dlužníka. Na rozdíl od vylučovací žaloby podle § 267 o. s. ř. může být toto řízení zahájeno i z moci úřední. Správce daně je povinen zahájit řízení o vyloučení majetku, zjistí-li existenci práva k tomuto majetku, které nepřipouští provedení exekuce. V rámci tohoto řízení správce daně proto autoritativně nerozhoduje o tom, zda třetí osobě náleží právo k majetku, které nepřipouští provedení exekuce, nýbrž rozhoduje pouze o vyloučení majetku z daňové exekuce z důvodu, aby byla daňová exekuce vedena v souladu s daňovým řádem. Předmětem řízení tak je přípustnost vedení exekuce na určitý majetek, nikoliv vztah vyplývající ze soukromého práva, jak mylně namítá stěžovatelka. Nařídil-li by totiž správce daně exekuci na majetek, ke kterému má třetí osoba právo nepřipouštějící provedení exekuce, porušil by § 179 odst. 1 daňového řádu, který tento postup vylučuje. Otázku existence práva nepřipouštějícího provedení exekuce si proto správce daně posuzuje toliko jako předběžnou otázku podle § 99 odst. 1 daňového řádu, jejíž řešení je nezbytné pro vyjasnění, zda je možné na daný majetek vést exekuci. Rozhodnutím o vyloučení či nevyločení majetku z daňové exekuce však není zakládán, měněn nebo rušen soukromoprávní vztah. Správce daně proto nerozhodoval o vlastnickém právu k automobilu, jak stěžovatelka chybně namítá, nýbrž o tom, zda je možné na automobil vést daňovou exekuci.

[20] Třetí osoba, které svědčí právo k majetku, jež exekuci nepřipouští, má veřejné subjektivní právo na to, aby majetek nebyl exekucí postižen. Může proto podat podle § 179 odst. 1 daňového řádu návrh na vyloučení majetku z daňové exekuce. Správce daně v tomto řízení vystupuje v nadřízeném postavení a autoritativně určuje, zda je možné na tento majetek vést exekuci.

pokračování

Byť se rozhodnutí správce daně může fakticky dotknout soukromého subjektivního práva třetí osoby k danému majetku, neznamená to, že takový zásah má soukromoprávní charakter. Jak totiž uvedl rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 12. 10. 2004, čj. 4 As 47/2003-125, č. 448/2005 Sb. NSS, „[d]ovedena k absurdním důsledkům by totiž uvedená teze znamenala, že jakýkoliv zásah do vlastnického práva – byť by k němu došlo správním aktem – nelze přezkoumávat ve správním soudnictví, ale pouze v rámci obecné justice. Do subjektivního vlastnického práva, tj. vůči všem působícího oprávnění vlastníka věc držet, užívat a požívat a disponovat s ní, lze zasáhnout nejrůznějšími způsoby, a přesto poubá skutečnost, že došlo k zásahu do soukromého práva sama o sobě, evidentně neznamená, že i takový zásah má soukromoprávní charakter.“

[21] Protože správce daně rozhoduje v případě návrhu podle § 179 odst. 1 daňového řádu o veřejném subjektivním právu, je dána pravomoc soudů ve správním soudnictví podle § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s. k projednání žaloby proti rozhodnutí o nevykloučení majetku z daňové exekuce a k rozhodnutí o ní. Správní soud pak nerozhoduje o tom, zda žalobce má nebo nemá právo nepřipouštějící provedení exekuce, nýbrž rozhoduje o zákonnosti rozhodnutí o nevykloučení majetku z daňové exekuce. V rámci posouzení důvodnosti žaloby si pak soud může pouze učinit úsudek podle § 52 odst. 2 s. ř. s. o tom, zda žalobci takové právo svědčí, respektive, zda existenci práva žalobce náležitě prokázal (viz bod 25 rozsudku *HP STEEL*).

[22] Rozhodnutím správce daně mohlo být zasaženo veřejné subjektivní právo stěžovatelky na to, aby automobil, ke kterému tvrdí, že má vlastnické právo, nebyl exekucí postižen. Je proto dána pravomoc soudů ve správním soudnictví podle § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s. rozhodnout o žalobě proti rozhodnutí žalovaného. Krajský soud proto nezatížil napadený rozsudek vadou zmatečnosti, jestliže žalobu věcně přezkoumal a rozhodl o ní.

[23] Stěžovatelka dále namítá, že závěr krajského soudu o tom, že vlastníkem automobilu je nadále společnost North Bohemia Coal, je absurdní a nesprávný. Podstatou zajišťovacího převodu práva je to, že dochází ke změně v osobě vlastníka. Ať byl vlastníkem automobilu kdokoli, společnost North Bohemia Coal jím být nemohla. Nikdy totiž dluh vůči společnosti ŠkoFIN nesplnila, a nikdy proto nesplnila rozvazovací podmínku, na kterou byl zajišťovací převod práva vázán.

[24] Jak již uvedl Nejvyšší správní soud v bodě [18] a [19] tohoto rozsudku, účelem § 179 daňového řádu je poskytnout ochranu třetím osobám, jejichž majetek byl exekucí postižen, ačkoli k tomuto majetku mají právo, které exekuci nepřipouští. Navrhovatel v řízení o návrhu na vyloučení majetku z daňové exekuce musí proto tvrdit a prokázat, že mu svědčí právo nepřipouštějící exekuci daného majetku. Není však legitimován k podání návrhu ve prospěch jiné osoby, tj. ať již dlužníka či jiné třetí osoby, které dle jeho mínění svědčí právo nepřipouštějící exekuci majetku.

[25] Krajský soud v napadeném rozsudku dospěl k závěru, že smlouva ze dne 5. 1. 2015 je absolutně neplatná, a že z tohoto důvodů stěžovatelka nenabyla vlastnické právo k automobilu. Neprokázala proto, že jí svědčí vlastnické právo k automobilu, jehož vyloučení z daňové exekuce se domáhala. Správní orgány proto podle krajského soudu rozhodly správně, jestliže návrhu stěžovatelky na vyloučení nevyhověly (blíže viz rekapitulaci v bodě [4] tohoto rozsudku). Stěžovatelka žádným způsobem proti těmto závěrům krajského soudu v kasační stížnosti nebrojí. Nejvyšší správní soud proto nemohl věcně přezkoumat jejich správnost (§ 109 odst. 4 s. ř. s.).

[26] Stěžovatelka naopak v kasační stížnosti namítá, proč společnost North Bohemia Coal nenabyla zpět vlastnické právo k automobilu. Tyto námítky se však mýjí s předmětem tohoto řízení. Jak již totiž uvedl Nejvyšší správní soud v bodě [24] výše, návrh na vyloučení majetku

z exekuce podle § 179 daňového řádu nemůže směřovat ve prospěch dlužníka či jiné osoby. Nejvyšší správní soud se jimi proto nezabýval, neboť stěžovatelka není k jejich podání legitimována.

[27] Nejvyšší správní soud se nemohl zabývat ani tím, zda bylo zástavní právo na automobil uplatněno oprávněně či nikoliv. Předmětem tohoto řízení totiž bylo toliko posouzení, zda existuje právo stěžovatelky, které by vylučovalo provedení exekuce na automobil, nikoliv důvodnost zřízení zástavního práva.

IV. Závěr a náklady řízení

[28] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná. Ze shora uvedených důvodů proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s. zamítl.

[29] Nejvyšší správní soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, kterému by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, neboť mu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 14. září 2022

Petr Mikeš
předseda senátu